

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Valstybės biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius,
tel.+370 70662008, faks.+370 70662000, el.p. aaa@aaa.am.lt, <http://gamta.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898. PVM mokėtojo kodas LT100001069417.

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

ATASKAITA

EUROPOS KOMISIJAI APIE EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS 2008 M. SAUSIO 15 D. DIREKTYVOS 2008/1/EB DĖL TARŠOS INTEGRUOTOS PREVENCIJOS IR KONTROLĖS ĮGYVENDINIMĄ LIETUVOJE 2009-2011 METAIS

Lietuva, 2012

**ATASKAITA EUROPOS KOMISIJAI APIE EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS 2008
M. SAUSIO 15 D. DIREKTYVOS 2008/1/EB DĖL TARŠOS INTEGRUOTOS PREVENCIJOS
IR KONTROLĖS ĮGYVENDINIMĄ LIETUVOJE 2009-2011 METAIS**

Klausimo Nr.	Klausimas	Atsakymas
1.1.	Ar po paskutinio ataskaitinio laikotarpio (2006–2008 m.) padaryta reikšmingų nacionalinių arba žemesnio už nacionalinį lygmens teisės aktų ir leidimų išdavimo sistemos (-ų), kuriais įgyvendinama Direktyva 2008/1/EB, pakeitimų? Jei taip, apibūdinkite šiuos pakeitimus bei jų priežastis ir pateikite nuorodas į naujuosius teisės aktus.	2011-07-16 atliktas Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklių (toliau – TIPK taisyklės, Žin., 2005, Nr. 103-3829) 11.12 punkto, susijusio su poveikio aplinkai vertinimu, pakeitimas, ir šis punktas suformuotas taip: „11.12. Leidimas gali būti išduodamas ar atnaujinamas, jei atliktos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūros (atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo ir (ar) poveikio aplinkai vertinimas), kai vadovaujantis LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu (Žin., 1996, Nr. 82-1965; 2005, Nr. 84-3105) tokios procedūros yra privalomos.“ Kiti pakeitimai aprašyti 12.1 atsakyme.
1.2.	Ar valstybės narės, įgyvendindamos Direktyvą 2008/1/EB, patyrė sunkumų dėl darbuotojų trūkumo ar nepakankamų jų gebėjimų? Jei taip, apibūdinkite šiuos sunkumus ir numatomus jų sprendimo būdus.	Kai kurie regionų aplinkos apsaugos departamentai (toliau – RAAD), rengiantys TIPK leidimus, susidūrė su darbuotojų trūkumu. Žymiai dažniau kildavo sunkumai, susiję su praktiniu Geriausių prieinamų gamybos būdų informacinių dokumentų - GPGB ID (angl. - Best Available Techniques Reference Documents, - BREF) taikymu nustatant išmetamų teršalų ribines vertes ir kitus leidimų reikalavimus. Buvo organizuoti 3 papildomi regionų aplinkos apsaugos departamentų darbuotojų mokymai. Tokius mokymus numatoma organizuoti ir ateityje, ypač prieš įsigaliojant Direktyvai 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų.
2.1.	Pateikite išsamią informaciją apie Direktyvoje 2008/1/EB apibrėžtų įrenginių ir leidimų, suskirstytų pagal veiklos rūšį, skaičių ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, naudodami 2 dalyje pateiktą formą ir atsižvelgdami į ten pat pateiktas pastabas.	Žr. užpildytą priedą prie klausimyno
2.2.	Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) įrenginių nustatymas. Jei įmanoma, pateikite nuorodą į visuomenei prieinamą	Veikiančių įrenginių, kuriems taikomi Direktyvos 2008/1/EB reikalavimai, sąrašas kasmet yra atnaujinamas ir talpinamas

	atnaujintą informaciją – Jūsų valstybėje narėje esančių TIPK įrenginių pavadinimus, vietą ir pagrindinę veiklos rūšį (I priedas). Jei tokia informacija nėra prieinama visuomenei, pateikite visų atskirų ataskaitinio laikotarpio pabaigoje eksploatuojamų įrenginių sąrašą (pavadinimą, vietą ir pagrindinę TIPK veiklos rūšį). Jei tokio sąrašo neturima, paaiškinkite priežastį.	Aplinkos apsaugos agentūros interneto puslapyje http://gamta.lt/cms/index?rubricId=266d9067-c315-4045-a548-0150f9e9196a
3.1.	Apibūdinkite bendrąsias privalomas taisykles, rekomendacijas ar prašymų formas, kuriomis siekiama užtikrinti, kad prašymuose būtų pateikta visa 6 straipsnyje reikalaujama bendra arba su konkrečiais klausimais susijusi informacija (pvz., apie didelio iš įrenginių išmetamų teršalų kiekio vertinimo metodiką).	Į aplinkos ministro 2002 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. 80 patvirtintų Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklių (toliau - TIPK taisyklės, nauja redakcija nuo 2005 m. birželio 29 d., Žin., 2005, Nr. 103-3829) VI skyrių perkelti Direktyvos 6 straipsnio reikalavimai paraiškos turiniui. Šių taisyklių 3 priede pateiktos išmetamų teršalų kiekio vertinimo metodikos, 4 priede pateikta pavyzdinė paraiškos leidimui gauti forma. Paraiškos formoje pateikti išsamūs reikalavimai teikiamai informacijai, juos papildė 44 įvairios lentelės.
4.1.	Apibūdinkite bet kokius po paskutinio ataskaitinio laikotarpio padarytus leidimų išdavimo tvarkos organizacinės struktūros pakeitimus, visų pirma susijusius su kompetentingų institucijų lygmenimis ir kompetencijų paskirstymu.	Tokių pasikeitimų ataskaitiniu laikotarpiu nebuvo.
4.2.	Ar iškilo konkrečių sunkumų siekiant užtikrinti visapusišką leidimų išdavimo tvarkos ir sąlygų koordinavimą, kaip reikalaujama 7 straipsnyje, ypač jei šiame procese dalyvauja daugiau nei viena kompetentinga institucija? Apibūdinkite tam skirtus teisės aktus ar rekomendacijas.	TIPK leidimus visoms Direktyvos 1 priede išvardintoms veiklos rūšims Lietuvoje išduoda – Aplinkos ministerijos pavaldume esantys regiono aplinkos apsaugos departamentai (toliau – RAAD). Neturime informacijos, kad dėl to būtų iškilę kokių nors sunkumų.
4.3.	Kokiomis teisinėmis nuostatomis, procedūromis arba rekomendacijomis siekiama užtikrinti, kad kompetentingos institucijos neišduotų leidimo, jei įrenginys neatitinka Direktyvoje 2008/1/EB keliamų reikalavimų? Jei įmanoma, pateikite informacijos apie tai, kokiomis aplinkybėmis ir kiek leidimų buvo atsisakyta išduoti.	TIPK taisyklių 13 punktas nustato, kad veiklos vykdytojas pagal taisyklių 4 priede pateiktą pavyzdinę formą pateikia paraišką leidimui gauti. TIPK taisyklių VI skyrius (13-24 p.) nustato reikalavimus paraiškos turiniui. Taisyklių 48 punktas nustato esmines sąlygas leidimo išdavimui: „48. RAAD priima sprendimą išduoti Leidimą tik įsitikinęs, kad: 48.1. vykdoma ūkinė veikla nepažeis nustatytų aplinkos kokybės normų; 48.2. veiklos vykdytojas pasirengęs vykdyti visas Leidimo sąlygas; 48.3. veiklos vykdytojas techniškai ir ekonomiškai gali įgyvendinti Leidime

		<p>nustatytas gamtos išteklių taupymo ir atliekų mažinimo, aplinkos apsaugos ir avarijų prevencijos priemonės;</p> <p>48.4. veiklos vykdytojas, kuris nustatyta tvarka privalo gauti leidimą išmesti šiltnamio dujas, įsipareigojo nustatyta tvarka ir terminais deklaruoti ATL.”</p> <p>Per ataskaitinį laikotarpį atvejų, kai buvo atsisakyta išduoti leidimą, nebuvo.</p>
5.1.	<p>Apibūdinkite visas kompetentingoms institucijoms skirtas bendrąsias privalomas taisykles arba konkrečias gaires, susijusias su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. išmetamųjų teršalų ribinių verčių ir kitų leidimų išdavimo sąlygų nustatymo tvarka ir kriterijais; 2. bendraisiais principais, kuriais vadovaujantis nustatomi geriausi prieinami gamybos būdai; 3. 9 straipsnio 4 dalies įgyvendinimu. 	<p>1) TIPK taisyklių 43.3.3 punktą nustato:</p> <p>„43.3.3. Taisyklių 1 priede nurodytiems įrenginiams išmetamųjų teršalų ribinės vertės nustatomos vadovaujantis Europos Sąjungos GPGB informaciniais dokumentais. Jeigu pramonės sektoriui GPGB informacinių dokumentų dar neparengta arba jeigu teršalų, išmetamųjų iš Taisyklių 1 priede nurodytų įrenginių, ribinės vertės nenustatytos Europos Sąjungos lygmeniu, išmetamųjų teršalų ribinės vertės Taisyklių 1 priede nurodytiems įrenginiams nustatomos pagal galiojančias išmetamųjų teršalų bei aplinkos kokybės normas ir Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, atsižvelgiant į vietovės aplinkos sąlygas bei veiklos vykdytojo technines ir ekonomines galimybes. Šiuo atveju nacionaliniais teisės aktais nustatytos galiojančios išmetamųjų teršalų normos taikomos kaip minimalūs reikalavimai;“ TIPK taisyklių 3 priede pateikti leistinų taršos normų nustatymo ir taršos poveikio aplinkai prognozės metodai. Šiomis normomis RAAD privalo vadovautis, kai leistinos taršos normų negalima nustatyti GPGB informacinių dokumentų pagalba.</p> <p>2) TIPK taisyklių 12.1 ir 12.3 punktai dalinai reglamentuoja ir bendruosius principus, kuriais vadovaujantis nustatomi geriausi prieinami gamybos būdai:</p> <p>„12.1. [...] nustatytos išmetamųjų teršalų ribinės vertės turi būti palyginamos ir pagal galimybę atitikti išmetamųjų teršalų ribines vertes, nurodytas ES GPGB informaciniuose dokumentuose ar šių dokumentų anotacijose. RAAD motyvuotu sprendimu, atsižvelgus į ūkinės veiklos vietos sąlygas, ribinės vertės gali būti griežtinamos arba keičiamos lygiaverčiais parametrais ar techninėmis priemonėmis. Jeigu aplinkos kokybės normos reikalauja griežtesnių sąlygų už tas, kurios įvykdomos naudojant geriausius prieinamus gamybos būdus, leidime turi būti reikalaujama imtis papildomų priemonių,</p>

		<p>nepažeidžiant kitų priemonių, kurių galima imtis siekiant įvykdyti aplinkos kokybės normas.</p> <p>Kriterijai, nustatant geriausias prieinamas gamybos būdus, pateikti šių Taisyklių 6 priede.“</p> <p>„12.3. išduodant ar atnaujinant leidimą, RAAD privalo patikrinti, ar veiklos vykdytojo naudojama technologija, veiklos metodai ir taršos prevencijos priemonės atitinka ES GPGB dokumentuose nustatytus reikalavimus;“</p> <p>3) Į TIPK taisyklių 35-37 ir 43.3.5. punktą perkelta Direktyvos 9 str. 4 dalies nuostata dėl tolimųjų arba tarpvalstybinių teršalų pernašų. Aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. D1-89 (Žin., 2008, Nr. 17-613) patvirtinta nacionalinė į atmosferą išmetamo teršalų kiekio valdymo (ribojimo) programa</p>
5.2. 1).	Kaip nustatant geriausias prieinamas gamybos būdus apskritai arba konkrečiais atvejais atsižvelgta į Komisijos, remiantis 17 straipsnio 2 dalimi, paskelbtą informaciją?	<p>Geriausių prieinamų gamybos būdų informaciniai dokumentai, jų santraukos ir išvados lietuvių kalba talpinami Aplinkos apsaugos agentūros interneto tinklalapyje (http://gamta.lt/cms/index?rubricId=70160852-bcfc-4e18-881e-01868bf61adb). Šiais GPGB ID naudojami tiek veiklos vykdytojai, priklausomai nuo aplinkybių pasirinkdami konkretų gamybos būdą, tiek ir leidimus rengiantys specialistai, nustatydami teršalų išmetimo ribines vertes bei kitus leidimų reikalavimus. Leidimo rengimo pradžioje teršalų išmetimo ribinės vertės, aprašytos GPGB ID, palyginamos su konkrečios įrenginio teršalų išmetimo vertėmis. Aplinkosaugos veiksmų planą veiklos vykdytojas rengia tokio palyginimo pagrindu, aptardamas jį su RAAD.</p>
5.2. 2)	2. Kaip konkrečiai GPGB informaciniai dokumentai naudojami nustatant leidimų išdavimo sąlygas?	<p>GPGB ID naudojami tiek veiklos vykdytojai, priklausomai nuo aplinkybių pasirinkdami konkretų gamybos būdą, tiek ir leidimus rengiantys specialistai, nustatydami teršalų išmetimo ribines vertes bei kitus leidimų reikalavimus. Leidimo rengimo metu teršalų išmetimo ribinės vertės, aprašytos GPGB ID, palyginamos su konkrečios įrenginio teršalų išmetimo lygiais. Sprendžiant klausimą, kaip sumažinti didelę taršą, su veiklos vykdytoju aptariamos galimybės įgyvendinti ir kitus GPGB, aprašytus minėtame informaciniame dokumente. Derybų ir susitarimų rezultatas – parengtas ir Leidimo dalimi tampantis Aplinkosaugos veiksmų planas.</p>

5.2.3)	Ar GPGB informaciniai dokumentai (arba jų dalis) verčiami į kitas kalbas?	Rengiant šių informacinių dokumentų santraukas, skyrius „Geriausi prieinami gamybos būdai“ verčiamas į lietuvių kalbą.
5.2.4)	Ar Komisijos, remiantis 17 straipsnio 2 dalimi, skelbiama informacija naudinga nustatant išmetamųjų teršalų ribines vertes, lygiaverčius parametrus ir geriausiais prieinamais gamybos būdais grindžiamas technines priemones? Kaip ją būtų galima pagerinti?	Į Komisijos paskelbtą informaciją, paskelbtą remiantis 17 straipsnio 2 dalimi, atsižvelgiama rengiant TIPK leidimus. Ji yra naudinga nustatant Leidimo reikalavimus ir rengiant Aplinkosaugos veiksmų planą. Neturime pasiūlymų dėl šios informacijos tobulinimo.
5.3.1)	Ar nustatant leidimų išdavimo sąlygas atsižvelgta į aplinkosaugos vadybos sistemas? Jei taip, koku būdu?	Nustatant leidimų reikalavimus, į aplinkos vadybos sistemas neatsižvelgiama.
5.3.2)	Kokios leidimų išdavimo sąlygos ar kitos priemonės paprastai taikytos siekiant 3 straipsnio 1 dalies f punkte nurodytų tikslų (atkurti veiklos vietos būklę, kai veikla visiškai nutraukiama) ir kaip jos praktiškai įgyvendintos?	<p>Vadovaujantis TIPK taisyklių 11.7 punktu, TIPK leidimuose nustatomos priemonės galimai aplinkos ir jos elementų taršai išvengti ar ją riboti ar mažinti, esant neįprastoms (neatitiktinėms) ūkinės veiklos sąlygoms, taip pat priemonės veiklos vietos būklės atkūrimui iki visiško veiklos nutraukimo.</p> <p>Vadovaujantis aplinkos ministro 2003 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 469 „Dėl atliekų tvarkymo veiklos nutraukimo plano rengimo, derinimo ir įgyvendinimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 99-4466), atliekas naudojančios ir (ar) šalinančios įmonės, taip pat įmonės, kurios surenka ir (ar) gamina bei saugo pavojingas atliekas ilgiau kaip tris mėnesius, nepavojingas – ilgiau kaip vienerius metus nuo jų susidarymo bei žemės gelmių naudotojai, kurie pagal aplinkos ministro įsakymu patvirtintą Kasybos pramonės atliekų tvarkymo tvarkos aprašą privalo turėti TIPK leidimą kasybos pramonės atliekoms tvarkyti, yra įpareigoti parengti atliekų tvarkymo veiklos nutraukimo planą (toliau – Planas). Planas pateikiamas Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentui kartu su paraiška TIPK leidimui gauti, atnaujinti ar koreguoti. Plane privalo būti nurodyta: 1) didžiausias planuojamas saugoti atliekų kiekis; 2) kiekvienos atliekos didžiausias planuojamas saugoti kiekis, jų sutvarkymo būdai įmonės bankroto atveju, taip pat kai panaikinamas arba sustabdomas TIPK leidimo galiojimas, ar kitais atvejais, kai įmonė nebetęsia veiklos; 3) atliekų saugojimo, naudojimo ir (ar) šalinimo įrenginių uždarymo bei sutvarkymo būdai, priemonės ir išlaidos; 4) atliekų saugojimo, naudojimo ir (ar)</p>

		<p>šalinimo įrenginių priežiūros po uždarymo priemonės, trukmė ir išlaidos; 5) numatytų priemonių įgyvendinimo grafikas ir sąmata; 6) įmonės išsipareigojimas raštu pranešti Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentui apie Plane numatytų priemonių įgyvendinimo pradžią ir pabaigą. Kai Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentas pritaria Planui, įmonė yra įpareigota pateikti banko garantiją ar draudimo liudijimą (polisą), patvirtinantį galiojančią Plane numatytų priemonių įgyvendinimo laidavimo draudimo sutartį. Garantija turi būti suteikta sumai, ne mažesnei, negu nurodyta suderinto Plano priemonių įgyvendinimo sąmatoje. Reikalavimas po veiklos nutraukimo palikti veiklos vietą tinkamą tolesniam naudojimui taikytas sąvartynams ir kai kuriems atliekų tvarkytojams. Praktinių šių reikalavimų įgyvendinimo atvejų dar nebuvo.</p>
5.3. 3)	Kokios leidimų išdavimo sąlygos, susijusios su energijos naudojimo efektyvumu, yra paprastai nustatomos (3 straipsnio 1 dalies d punktas)?	Ataskaitiniu laikotarpiu buvo nustatomi leidimo reikalavimai susiję su įrengimų, naudojančių daug energijos pakeitimu ekonomiškais įrenginiais, su kuro degiklių pakeitimu modernesniais degikliais, su kondensacinio ekonomizerio įdiegimu katile, kuro drėgmės mažinimu, apšvietimo įrangos pakeitimu, siurblių ir ventiliatorių darbo režimo reglamentavimu, elektros suvartojimo periodiniu registravimu.
5.3. 4)	Ar pasinaudota 9 straipsnio 3 dalyje nustatyta galimybe netaikyti reikalavimų, susijusių su energijos naudojimo efektyvumu? Jei taip, kaip tai įgyvendinta?	Su energetiniu naudingumo koeficientu susiję reikalavimai nebuvo taikomi kuro deginimo arba kitiems anglies dioksidą veiklos vietoje išmetantiems įrenginiams.
6.1.	Pateikite turimus tipinius duomenis apie konkrečių kategorijų veiklai, nurodytai Direktyvos 2008/1/EB I priede, nustatytas ribines vertes, taip pat, jei taikoma, apie geriausius prieinamus gamybos būdus, kuriais remiantis nustatytos šios vertės, ir apie susijusį aplinkosauginį veiksmingumą.	Minėtos ataskaitos elektroninę formą pagal Komisijos specialiai parengtą šabloną 6.1 klausimui nusiųsime Komisijai nustatyta tvarka ir terminais (iki 2012 m. rugsėjo 1 d.).
7.1.	Kokioms įrenginių kategorijoms ir kokiems reikalavimams nustatytos (jei nustatytos) bendrosios privalomos taisyklės, kaip numatyta 9 straipsnio 8 dalyje? Pateikite nuorodą į bendrąsias privalomas taisykles. Kaip tokios taisyklės pateikiamos (pvz., kas jas nustato ir koks yra jų juridinis statusas)? Ar taikant tokias taisykles taip pat laikomasi nuostatos atsižvelgti į vietos faktorius (minimus 9 straipsnio 4 dalyje)?	Bendrujų aplinkosauginių taisyklių (angl. – General Binding Rules) parengimo galimybės yra įteisintos TIPK taisyklėse (8 p.), tačiau Bendrosios aplinkosauginės taisyklės nėra parengtos.
7.2.	Kokiam skaičiui įrenginių šios taisyklės	Kaip minėjome, bendrosios aplinkosauginės

	taikytos iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos? Jei turite duomenų, pateikite įrenginių skaičių arba jų dalį procentais.	taisyklės nėra parengtos ir netaikomos.
8.1	Ar pasitaikė atvejų, kai buvo taikomas 10 straipsnis, tačiau geriausių prieinamų gamybos būdų nepakako siekiant laikytis aplinkos kokybės normos (apibrėžtos 2 straipsnio 7 dalyje)? Jei taip, pateikite tokių atvejų ir papildomų priemonių, kurių imtasi, pavyzdžių.	Tokių atvejų nepasitaikė
9.1.	Kaip kompetentingos institucijos pagal 12 straipsnį praktiškai nusprendžia, ar įrenginio pakeitimas yra „eksploatavimo pakeitimas“, galintis turėti įtakos aplinkai (2 straipsnio 10 dalis), ar toks pakeitimas yra „esminis pakeitimas“, galintis turėti didelį neigiamą poveikį žmonėms arba aplinkai (2 straipsnio 11 dalis)? Nurodykite atitinkamas teises nuostatas, rekomendacijas ar procedūras.	TIPK taisyklių 5.3 punkte nurodyta, kad „esminis ūkinės veiklos pakeitimas“ – veiklos pakeitimas, kuris RAAD motyvuotu sprendimu pripažįstamas turinčiu arba galinčiu turėti reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai ar/ir žmogui. Kiekvienas ūkinės veiklos pakeitimas ar išplėtimas taip pat yra laikomas esminiu, jei po pakeitimo ar išplėtimo veikla patenka į Taisyklių 1 priedo sąrašą ir atitinka šiame priede nustatytus ribinius dydžius, jei tokie dydžiai yra nustatyti. Vadovaujantis TIPK taisyklių 57 punktu, veiklos vykdytojas privalo pranešti RAAD apie planuojamus įrenginio eksploatavimo pakeitimus arba veiklos vykdytojo vykdomos ūkinės veiklos esminius pasikeitimus. RAAD, gavęs aukščiau nurodytą pranešimą, įvertina, ar įrenginio eksploatavimo pakeitimas priskirtinas prie esminio eksploatavimo pakeitimo. RAAD paliekama teisė nuspręsti, ar planuojamas įrenginio ar jame atliekamų funkcijų pakeitimas ar įrenginio pajėgumų padidinimas gali turėti didelį neigiamą poveikį aplinkai arba žmonių sveikatai. Jeigu RAAD pakeitimus priskiria prie esminio ūkinės veiklos pakeitimo, per 21 dieną nuo pranešimo apie pakeitimus gavimo datos, veiklos vykdytojas informuojamas apie pareigą atnaujinti Leidimą. Leidimui atnaujinti veiklos vykdytojas pateikia naują paraišką. Apie kiekvieną ūkinės veiklos ar eksploatavimo pakeitimo atvejį ir jo įtaką aplinkos kokybei arba žmonėms kompetentinga institucija sprendžia atsižvelgdama į ūkinės veiklos ar eksploatavimo pakeitimo pobūdį, apibūdinama, analizuodama bei prognozuodama reikšmingus neigiamus poveikius aplinkos kokybei arba žmonėms. Atsižvelgiant į šiuos aspektus priimami atitinkami sprendimai dėl leidimo

		atnaujinimo ar koregavimo.
10.1.	Ar nacionaliniuose arba žemesnio už nacionalinį lygmens teisės aktuose arba kitomis priemonėmis, pvz., ribojant leidimų galiojimo laiką, nustatyta, kaip dažnai turi būti peržiūrimos ir, jei būtina, atnaujinamos leidimų išdavimo sąlygos (13 straipsnis)? Jei taip, kokios yra tos kitos priemonės? Pateikite nuorodą į atitinkamus teisės aktus, rekomendacijas ar procedūras	TIPK taisyklių 67 punkte nurodyta, kad RAAD periodiškai Taisyklių 1 priede nurodytų įrenginių atveju – ne rečiau kaip kas 12 mėnesių – peržiūri leidimo sąlygas ir patikrina, ar veiklos vykdytojo vykdoma veikla atitinka šias sąlygas bei kitų teisės aktų reikalavimus, ir, nustatęs, kad yra pagrindas atnaujinti, informuoja veiklos vykdytoją apie pareigą atnaujinti leidimą. Vadovaujantis šių Taisyklių 10 ir 56.2 punktus, leidimas išduodamas neterminuotam laikui, tačiau jo atnaujinimo terminas gali būti ir nustatytas. Pagal Taisyklių 55 punktą, leidimo dalis, kurioje nustatytos prioritetinių pavojingų ir/ar pavojingų medžiagų ribinės vertės ir sąlygos šioms medžiagoms išleisti su nuotekomis, turi būti peržiūrima ne rečiau kaip kas ketveri metai, skaičiuojant nuo pirmojo, pagal šią tvarką išduoto, leidimo išdavimo datos. Veiklos vykdytojui pranešus apie planuojamus įrenginio eksploatavimo pakeitimus arba veiklos vykdytojo vykdomos ūkinės veiklos esminius pakeitimus ir RAAD priskyrus šiuos pakeitimus prie esminių (56.1 punktas), per 21 dieną nuo pranešimo apie pakeitimus gavimo datos RAAD informuoja veiklos vykdytoją apie pareigą atnaujinti leidimą. Taip pat leidimas yra atnaujinamas, jeigu įrenginio keliama tarša yra tokia didelė, kad leidime įrašytos teršalų išmetimo ribinės vertės turi būti peržiūrimos arba naujos ribinės vertės turi būti įrašomos į leidimą (56.4 punktas), eksploatavimo proceso arba veiklos saugai reikia naudoti kitas technologijas (56.5 punktas), kituose teisės aktuose nustatyta tvarka ir terminais (56.6 punktas). Leidimui atnaujinti veiklos vykdytojas pateikia naują paraišką. Jeigu leidime nustatyti klaidingi duomenys ar klaidingi įrašai (60.1 punktas), leidimo sąlygos nebeatitinka pakitusių teisės aktų normų ar Lietuvos Respublikos tarptautinių įsipareigojimų (60.2 punktas), pakito GPGB, suteikiantis galimybę sumažinti taršą be pernelyg didelių išlaidų (60.3 punktas), pasikeitė vykdomos veiklos apimtys, gamybos pajėgumai ar technologijos, kai

		<p>pasikeitimas nepriskiriamas prie esminio ūkinės veiklos pasikeitimo (60.4 punktas), išduodama ATL dalis einamiesiems metas (60.5 punktas), pasikeitė veiklos vykdytojas ar pasikeitė jo pavadinimas (60.6 punktas), išduotas leidimas turi būti koreguojamas. Koreguojama tik ta leidimo dalis, dėl kurios atsirado pareiga iš dalies keisti leidimo sąlygas. Teikdamas prašymą leidimui koreguoti, veiklos vykdytojas prideda atitinkamos leidimo dalies paraiškos dalį.</p>
10.2.	<p>Kaip dažnai paprastai peržiūros leidimo sąlygos? Jei įrenginiams ar sektoriams eksploatuoti išduodamo leidimo sąlygos peržiūros skirtingai, pateikite, jei turite, paaiškinančios informacijos.</p>	<p>Leidimo reikalavimai paprastai peržiūrimi po kiekvieno eilinio įrenginio patikrinimo, kartą metuose, nepriklausomai nuo pramonės sektoriaus, o taip pat po neeilinio patikrinimo.</p>
10.3.	<p>Kokie yra leidimo sąlygų peržiūrėjimo ir atnaujinimo proceso etapai? Kaip leidimo sąlygų peržiūrėjimo nuostata įgyvendinama tais atvejais, kai taikant geriausius prieinamus gamybos būdus įvyksta esminių pakeitimų? Pateikite nuorodą į atitinkamus teisės aktus, rekomendacijas ar procedūras.</p>	<p>Vadovaujantis TIPK taisyklių 67 punktu, RAAD periodiškai Taisyklių 1 priede nurodytų įrenginių atveju – ne rečiau kaip kas 12 mėnesių – peržiūri leidimo sąlygas ir patikrina, ar veiklos vykdytojo vykdoma veikla atitinka šias sąlygas bei kitų teisės aktų reikalavimus, ir, nustatęs, kad yra pagrindas atnaujinti leidimą, informuoja veiklos vykdytoją apie pareigą atnaujinti leidimą. RAAD, išduodamas ar atnaujindamas leidimą, remdamasis veiklos vykdytojo paraiškoje pateikta informacija, atsižvelgęs ir įvertinęs ūkinės veiklos perspektyvą, gali nustatyti, kada leidimas privalo būti atnaujintas (54 punktas). Pagal Taisyklių 55 punktą, leidimo dalis, kurioje nustatytos prioritetinių pavojingų ir/ar pavojingų medžiagų ribinės vertės ir sąlygos šioms medžiagoms išleisti su nuotekomis, turi būti peržiūrima ne rečiau kaip kas ketveri metai, skaičiuojant nuo pirmojo, pagal šią tvarką išduoto, leidimo išdavimo datos. Regiono aplinkos apsaugos departamentams taip pat suteikta teisė pagal taisyklių 56.2 punktą nustatyti leidimo atnaujinimo terminus. Veikos vykdytojui pranešus apie planuojamus įrenginio eksploatavimo pakeitimus arba veiklos vykdytojo vykdomos ūkinės veiklos esminius pakeitimus ir RAAD priskyrus šiuos pakeitimus prie esminių (56.1 punktas), per 21 dieną nuo pranešimo apie pakeitimus gavimo datos RAAD informuoja veiklos vykdytoją apie pareigą atnaujinti leidimą. Taip pat leidimas yra atnaujinamas, jeigu įrenginio keliama tarša yra tokia</p>

		<p>didelė, kad leidime įrašytos teršalų išmetimo ribinės vertės turi būti peržiūrimos arba naujos ribinės vertės turi būti įrašomos į leidimą (56.4 punktas), eksploataavimo proceso arba veiklos saugai reikia naudoti kitas technologijas (56.5 punktas), kituose teisės aktuose nustatyta tvarka ir terminais (56.6 punktas). Leidimui atnaujinti veiklos vykdytojas pateikia naują paraišką. Leidimo atnaujinimas esant esminiam pakeitimui nesiskiria nuo naujo leidimo išdavimo, įskaitant teršalų išmetimo ribinių verčių nustatymą, pasinaudojant poveikio aplinkai vertinimo ataskaita ir GPGB ID, o taip pat visuomenės informavimą.</p>
11.1.	<p>Kaip praktiškai įgyvendinamas 14 straipsnyje nustatytas reikalavimas, kad veiklos vykdytojai valdžios institucijoms reguliariai praneštų apie išmetamųjų teršalų stebėsenos rezultatus? Pateikite nuorodų į visas konkrečias kompetentingoms institucijoms skirtas su tuo susijusias taisykles, procedūras ar gaires.</p>	<p>Direktyvos 14 straipsnio nuostatos perkeltos į TIPK taisyklių 83 punktą, pagal kurį RAAD vykdo leidimuose nustatytų sąlygų ir reikalavimų laikymosi kontrolę, įskaitant veiklos vykdytojo reguliarius pranešimus RAAD apie teršalų išmetimo monitoringo rezultatus bei kiekvieną incidentą ar avariją, darančią poveikį aplinkai. Leidimo reikalavimuose pateikiami reikalavimai ir monitoringo vykdymui. Juose nurodomi monitoringo objektai (nuotekos, emisijos į orą, dirvožemį, atliekų išvežimo į sąvartynus apskaita ir kt.), reikalavimai monitoringo atlikimui ir duomenų teikimui.</p> <p>Veiklos vykdytojai reguliariai pateikia stebėsenos (monitoringo) ataskaitas laikydamiesi TIPK leidime nustatytų terminų.</p> <p>Šių ataskaitų pateikimo dažnumas – nuo 1 karto per mėnesį iki 1 karto per metus.</p> <p>Didžiausi monitoringo ataskaitų pateikimo dažnumai nustatyti dideliems kurą deginantiesiems įrenginiams (kai kurie jų vykdo nepertraukiamą monitoringą), naftos perdirbimo, cemento gamybos sektoriams, o rečiausi – intensyvios gyvulininkystės, pieno ir odų perdirbimo sektoriams.</p>
11.2.	<p>Ar visi veiklos vykdytojai reguliariai pateikia stebėsenos ataskaitas? Nurodykite, kaip dažnai tokia informacija paprastai teikiama. Jei skirtingiems sektoriams taikomi skirtingi reikalavimai, pateikite, jei turite, paaiškinančios informacijos.</p>	<p>Visumoje veiklos vykdytojai reguliariai pateikia stebėsenos ataskaitas. Pasitaikė atvejų, kai ataskaitos nebuvo pateikiamos ar pateikiamos pavėluotai, ir pažeidėjams taikytos administracinės nuobaudos.</p>
11.3.1	<p>Pagrindiniai kompetentingų institucijų atliekamo aplinkosauginio tikrinimo etapai (pateikite aprašą);</p>	<p>Vadovaujantis TIPK taisyklių 67 punktu, RAAD periodiškai, bet ne rečiau kaip kas 12 mėnesių patikrina, ar veiklos vykdytojo vykdoma veikla atitinka leidimo sąlygas. Atlikdami eilinį kompleksinį patikrinimą</p>

vietoje, inspektoriai paprastai iš anksto praneša apie numatomą patikrinimą. Apie mėginių paėmimą iš anksto nepranešama. Patikrinimo vietoje metu nustatoma, ar laikomasi leidime nustatytų reikalavimų, o taip pat kitų Lietuvos teisės normų reikalavimų, susijusių su aplinkos apsauga. Po kiekvieno patikrinimo surašomas patikrinimo aktas (angl. – Inspection Report).

Inspekcinų patikrinimų vietoje dažnumo nustatymą iki 2011-02-26 reglamentavo 2003 m. birželio 30 d. aplinkos ministro įsakymas Nr. 327 „Dėl kontroliuojamų objektų tikrinimo dažnumo nustatymo regionų aplinkos apsaugos departamentuose“, o nuo 2011-02-26 – Aplinkos ministro 2011-02-18 įsakymu Nr. D1-145 patvirtintas „Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, vykdančių aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, reikalavimų aprašas“.

Mėginiai imami įrenginio techniniame projekte nustatytoje ir pažymėtoje mėginių paėmimo vietoje, dalyvaujant įrenginio operatoriui arba jo atstovui, vadovaujantis aplinkos ministro 2004-02-11 įsakymu Nr. D1-68 „Dėl stacionarių taršos šaltinių išmetamų į atmosferą laboratorinės kontrolės metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 39-1281). Vandens mėginiai turi būti imami pagal LST EN ISO 5667-1:2007+AC:2007 Vandens kokybė. Mėginių ėmimas. 1 dalis. Mėginių ėmimo programų ir būdų sudarymo nurodymai (ISO 5667-1:2006), LST EN ISO 5667-3:2006 Vandens kokybė. Mėginių ėmimas. 3 dalis. Nurodymai, kaip konservuoti ir tvarkyti vandens mėginius (ISO 5667-3:2003), ISO 5667-4:1987 Vandens kokybė. Mėginių ėmimas. 4 dalis. Nurodymai, kaip imti mėginius iš ežerų ir vandens saugyklų, ISO 5667-6:2005 Vandens kokybė. Mėginių ėmimas. 6 dalis. Nurodymai, kaip imti mėginius iš upių ir upelių. Mėginių (ėminių) paėmimas formalizuojamas pasirašant mėginių paėmimo aktą. Mėginių paėmimo dažnumas reglamentuojamas aplinkos ministro 2004-02-11 įsakymu Nr. D1-68 „Dėl stacionarių taršos šaltinių išmetamų į atmosferą laboratorinės kontrolės metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 39-1281). Paviršinio

		vandens mėginiai imami tokiu pat dažniu ir tuo pačiu metu, kaip ir nuotekų mėginiai. Nuotekų mėginių paėmimo dažnumas nustatomas, vadovaujantis aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236 „Dėl nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 59-2103).
11.3.2	Bendras kompetentingų institucijų apsilankymų vietoje ataskaitiniu laikotarpiu skaičius	1238
11.3.3	Bendras įrenginių, kurių vietose ataskaitiniu laikotarpiu vyko apsilankymai vietoje, skaičius	479
11.3.4	Bendras apsilankymų vietoje, per kuriuos ataskaitiniu laikotarpiu kompetentingos institucijos vykdė išmetamųjų teršalų matavimus ir (arba) ėmė atliekų mėginius arba šie veiksmai buvo atlikti jų vardu, skaičius (nurodykite skaičių);	704
11.3.5	Veiksmai, kurių ataskaitiniu laikotarpiu imtasi (pvz., sankcijos ar kitos priemonės) avarijų ir kitų įvykių, taip pat leidimo sąlygų nesilaikymo atvejais	Skirta baudų – 296 atvejai Sustabdytas įrenginio eksploatavimas – nebuvo Pateikta pretenzija atlyginti aplinkai padarytą žalą – 14 atvejų
12.1.	Ar po paskutinio ataskaitinio laikotarpio įvyko reikšmingų pokyčių į nacionalinę teisę perkeliant teisės aktus, kuriuose numatomas visuomenės informavimas ir jos dalyvavimas leidimų išdavimo procedūroje, kaip reikalaujama Direktyvoje 2008/1/EB (15 ir 16 straipsniuose)? Jei taip, tai kokių? Kokį poveikį šie reikalavimai turėjo kompetentingoms institucijoms, prašymus išduoti leidimus teikiantiems veiklos vykdytojams ir suinteresuotai visuomenei?	TIPK taisyklių 87 punktą 2011-12-22 pakeistas: „87. Veiklos vykdytojas, suinteresuota visuomenė, taip pat nevyriausybinės organizacijos, skatinančios aplinkos apsaugą ir atitinkančios reikalavimus pagal Lietuvos Respublikos teisę, kiti suinteresuoti asmenys nuo sprendimo priimti paraišką arba sprendimo nepriimti paraiškos dienos gali apskųsti RAAD sprendimus ir veiksmus ar neveikimą, susijusius su paraiškos priėmimu, Leidimo išdavimu, atnaujinimu, koregavimu arba panaikinimu, įskaitant visuomenės dalyvavimą, teismui įstatymų nustatyta tvarka.“ INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS IR VISUOMENĖS DALYVAVIMAS LEIDIMŲ IŠDAVIMO PROCESU Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. D1-1009: 70. RAAD ne vėliau kaip per 10 dienų po sprendimo priimti paraišką Leidimui gauti ar atnaujinti Taisyklių 1 priede nurodytiems įrenginiams priėmimo informuoja apie tai visuomenę galimais informacijos sklaidos būdais (per miesto, rajono ar respublikinę

spaudą, savivaldybės institucijos skelbimų lentoje, esant galimybei - elektroninėmis informavimo priemonėmis). Pranešime turi būti nurodyta:

70.1. kur ir kokiam ūkinės veiklos objektui (įrenginiui), kokiai ūkinei veiklai planuojama išduoti ar atnaujinti Leidimą;

70.2. kas yra veiklos vykdytojas;

70.3. kur ir kada galima susipažinti su šių Taisyklių 16, 17, 20 ir 22 punktuose nurodyta informacija;

70.4. institucijos, dalyvaujančios priimant sprendimą dėl Leidimo išdavimo ar atnaujinimo, pavadinimas, kam ir iki kada teikti pasiūlymus dėl Leidimo išdavimo ar atnaujinimo (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. kovo 2 d. įsakymo Nr. D1-192).

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. spalio 15 d. įsakymas Nr. D1-613:

72. Suinteresuotos visuomenės atstovas, teikdamas pastabas ir pasiūlymus dėl Leidimo išdavimo ar atnaujinimo, privalo nurodyti savo vardą, pavardę (ar organizacijos pavadinimą), adresą, telefoną.

73. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. spalio 15 d. įsakymo Nr. D1-613 Iš suinteresuotos visuomenės gautus pasiūlymus RAAD turi užregistruoti ir atsižvelgti į juos rengdamas Leidimą.

74. Leidimas išduodamas tik pasibaigus pastabų ir pasiūlymų pateikimo terminui, nurodytam šių Taisyklių 71 punkte.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. spalio 15 d. įsakymas Nr. D1-613:

75. Ne vėliau kaip per 10 dienų po Leidimo Taisyklių 1 priede nurodytiems įrenginiams išdavimo ar atnaujinimo RAAD informuoja apie tai visuomenę galimais informavimo būdais, pateikdamas šią informaciją: kada, kokiam veiklos vykdytojui, kokiai ūkinei veiklai išduotas ar atnaujintas Leidimas, kur ir kada visuomenė gali susipažinti su Leidimu, jame nustatytais sąlygomis, taip pat informacija ir motyvai apie tai, kaip į suinteresuotos visuomenės pastabas ir pasiūlymus buvo atsižvelgta priimant sprendimą dėl Leidimo išdavimo ar atnaujinimo.

76. Informaciją, susijusią su Leidimo išdavimu ar atnaujinimu, taip pat Leidimų duomenų bazėse kaupiamus duomenis RAAD, pareiškėjo prašymu, pateikia

		<p>įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. TIPK taisyklių</p> <p>Taisyklės 2010-02-03 papildytos nauju 88 straipsniu: „88. RAAD pagal savo kompetenciją užtikrina, kad visuomenei būtų prieinama praktinio pobūdžio informacija apie teisę apskųsti sprendimus, veiksmus ar neveikimą, susijusius su Leidimo išdavimu, atnaujinimu, koregavimu arba panaikinimu, įskaitant visuomenės dalyvavimą, teismui ar kitoms kompetentingoms institucijoms“.</p> <p>Taisyklių 71 punktas nuo 2009-01-07 pakeistas:</p> <p>71. Suinteresuota visuomenė pasiūlymus ir pastabas turi teisę teikti 21 dieną nuo šių Taisyklių 70 punkte nurodyto pranešimo paskelbimo dienos. (Anksčiau terminas buvo 14 dienų).</p> <p>Be to, 2009-10-23 pakeitimu buvo atsisakyta reikalavimo, kad visuomenė teiktų motyvuotas pastabas ir pasiūlymus. Informacijos apie šių pakeitimų poveikį neturime.</p>
13.1.	Ar per ataskaitinį laikotarpį pasitaikė atvejų, kai buvo taikyti 18 straipsnyje nustatyti tarpvalstybinio informavimo ir bendradarbiavimo reikalavimai? Pateikite pavydžių, kaip buvo taikytos bendrosios procedūros.	Tokių atvejų nepasitaikė
14.1.	Ką valstybės narės iš esmės mano apie Direktyvos 2008/1/EB veiksmingumą, palyginti, <i>inter alia</i> , su kitomis ES aplinkosaugos priemonėmis? Remdamiesi atitinkamais tyrimais ir analize, jei tokių atlikta, nurodykite, kokia apytikrė Direktyvos 2008/1/EB įgyvendinimo nauda aplinkai ir su aplinkosauga susijusios šios direktyvos įgyvendinimo išlaidos (įskaitant administracines ir vykdymo išlaidas)? Pateikite nuorodas į šiuos tyrimus ir analizę.	<p>Leidimų sistema, apibrėžta Direktyvos 2010/75/EB, gali užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį kartu palikdama motyvuotą lankstumo elementą.</p> <p>Specialūs tyrimai ir analizės, susijusios su Direktyvos 2010/75//EB naudingumu ir jos įgyvendinimo išlaidomis, nebuvo atlikti.</p>
15.1.	Ar Jūsų valstybėje narėje yra konkrečių susirūpinimą keliančių direktyvos įgyvendinimo klausimų? Jei taip, nurodykite juos.	Pasitaiko, kad susirūpinimą kelia prasta paraiškų, teikiamų Leidimams gauti, kokybė, o taip pat praktinis GPGB informacinių dokumentų taikymas rengiant Leidimus ir nustatant jų reikalavimus.

ĮRENGINIO TIPAS		A. ĮRENGINIAI		B. ESMINIAI PAKEITIMAI	C. LEIDIMO SĄLYGŲ PERŽIŪRĖJIMAS IR ATNAUJINIMAS	
Kodas	Pagrindinė įrenginiu vykdomos veiklos rūšis, kaip nustatyta Direktyvos 2008/1/EB I priede	1. Įrenginių skaičius	2. Įrenginių, kuriems eksploatuoti išduotas visas TIPK direktyvos nuostatas atitinkantis leidimas, skaičius	3. Esminių pakeitimų, atliktų per ataskaitinį laikotarpį neturint leidimo pagal 12 straipsnio 2 dalį, skaičius	4. Įrenginių, kuriems eksploatuoti išduotų TIPK leidimų sąlygos per ataskaitinį laikotarpį buvo peržiūrėtos pagal 13 straipsnį, skaičius	5. Įrenginių, kuriems eksploatot i išduotų TIPK leidimų sąlygos per ataskaitinį laikotarpį buvo atnaujintos pagal 13 straipsnį, skaičius
1	2	3	4	5	6	7
1.	Energetika					
1.1	Degimas (dideli kurą deginantys įrenginiai, >50MW)	24	24		9	8
1.2	Naftos ir dujų perdirbimas	1	1			
1.3	Kokso krosnys					
1.4	Anglies dujifikavimas ir suskystinimas					
2.	Metalai					
2.1	Metalo rūdos kalcinavimas ir (arba) kaitinimas					
2.2	Ketaus arba plieno gamyba					
2.3 a)	Karšto valcavimo staklės					
2.3 b)	Kalvės					
2.3 c)	Dengimas apsauginėmis lydyto metalo dangomis					

2.4	Liejyklos					
2.5 a)	Neapdirbtų spalvotojų metalų gamyba					
2.5 b)	Spalvotųjų metalų lydymas					
2.6	Spalvotųjų metalų lydymas	1	1		1	0
3.	Naudingosios iškasenos					
3.1	Cemento klinkerio arba kalkių gamyba	2	2		1	1
3.2	Asbesto gamyba					
3.3	Stiklo gamyba	3	3			
3.4	Mineralinių medžiagų lydymas	1	1		1	1
3.5	Keraminių gaminių gamyba	6	6		5	4
4.	Cheminės medžiagos					
4.1	Organinių cheminių medžiagų gamyba	3	3		3	3
4.2	Neorganinių cheminių medžiagų gamyba					
4.3	Trąšų gamyba	2	2			
4.4	Augalų apsaugos produktų ir (arba) biocidų gamyba					
4.5	Farmacijos produktų gamyba					
4.6	Sprogmenų gamyba					
5.	Atliekos					
5.1	Pavojingų atliekų šalinimas arba panaudojimas	11	11		5	5
5.2	Komunalinių atliekų deginimas					

5.3	Nepavojingų atliekų šalinimas					
5.4	Sąvartynai	11	11		4	4
6.	Kita					
6.1 a)	Celiuliozės gamyba					
6.1 b)	Popieriaus ir kartono gamyba	3	3		3	3
6.2	Pirminis pluošto arba tekstilės apdorojimas arba dažymas	1	1			
6.3	Kailių ir odų rauginimas					
6.4 a)	Skerdyklos	1	1			
6.4 b)	Maisto produktų apdorojimas ir perdirbimas	5	5		2	2
6.4 c)	Pieno apdorojimas ir perdirbimas	8	8		5	4
6.5	Gyvulių skerdenų šalinimas arba perdirbimas	2	2			
6.6 a)	Intensyvus paukščių auginimas	33	33		21	19
6.6 b)	Intensyvus mėsinių kiaulių auginimas	43	43		35	35
6.6 c)	Intensyvus paršavedžių auginimas					
6.7	Paviršiaus apdorojimas organiniais tirpikliais	4	4		2	2
6.8	Anglies arba elektrografito gamyba					
6.9	CO ₂ srautų saugojimas (Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB)					
Iš viso :		185	185		97	89

